

Regeringskansliet

KN2026/00448

Yttrande över framställan om utvidgat tillsynsansvar för Kemikalieinspektionen (KN2026/00448), dnr 00041/2026

Synpunkter

Sammanfattning

Miljöförvaltningen är i grunden positiva till förslaget om att ge Kemikalieinspektionen ett utvidgat tillsynsansvar.

Förvaltningen anser dock att det krävs en tydlig samordning och informationsdelning mellan behöriga myndigheter för att undvika dubbla kontroller av aktörer som faller under både Kemikalieinspektionens och kommunernas kontrollansvar och att konsekvensutredningen behöver kompletteras med en tydligare belysning av detta.

Miljöförvaltningen önskar också en möjlighet för kommunala tillsynsmyndigheter att få ett utökat tillsynsansvar så att det omfattar även primärleverantörerna. Idag begränsar sig kommunens tillsynsansvar till företag som fått sina produkter eller varor från en svensk leverantör. Det innebär att den kommunala tillsynsmyndigheten, på samma vis som Kemikalieinspektionen, behöver utreda företagets roll i leverantörskedjan innan den kan vidta tillsynsåtgärder. En möjlighet till utökat tillsynsansvar även för kommunen skulle bidra till en effektivare och mer ändamålsenlig tillsyn.

Särskilt om betat utsäde (avsnitt 1.6)

Miljöförvaltningen ser positivt på att Kemikalieinspektionen uppmärksammar regeringen på att miljötillsynsförordningen kan behöva ändras så att även länsstyrelser och kommuner får behörighet att utöva tillsyn av betat utsäde på samma vis som för övriga varor.

Miljöförvaltningen ser ingen anledning till någon annan bedömning av tillsynsansvaret för betat utsäde än för andra typer av behandlade varor. Förvaltningen föreslår därmed att miljötillsynsförordningen ändras på det sätt Kemikalieinspektionen föreslår så att även länsstyrelser och kommuner får möjlighet att utöva tillsyn.

Skälen för att utvidga tillsynsansvaret (avsnitt 2)

Tillsyn över samtliga leverantörsled

Miljöförvaltningen håller med Kemikalieinspektionen om att tillsynen förenklas och effektiviseras om myndigheten har tillsynsansvar för hela leverantörskedjan.

Även om frågan inte omfattas av den nu remitterade framställan vill miljöförvaltningen lyfta att även kommunala tillsynsmyndigheter ställs inför motsvarande problematik när det gäller att endast ha tillsynsansvar för en del av leverantörsledet.

De argument som Kemikalieinspektionen tar upp i sin framställan gäller även för kommunens kontroll av butiker och andra aktörer som överlåter växtskyddsmedel, biocider, andra kemiska produkter och varor. Med nuvarande reglering har kommunen endast behörighet att kontrollera återförsäljare som fått sina produkter och varor från en svensk leverantör. Att få möjlighet till ett utökat tillsynsansvar som omfattar även primärleverantörerna hade varit önskvärd.

Många aktörer är både återförsäljare och primärleverantörer vilket innebär att miljöförvaltningen först måste säkerställa att den produkt eller vara som ska kontrolleras är inköpt från en svensk leverantör innan kontrollen kan genomföras. Detta är försvarande för tillsynen och innebär att onödiga resurser behöver läggas på att utreda aktörens roll för varje produkt och vara som ska kontrolleras. För den aktör som tillsynen gäller är det ofta också tydligt vilken myndighet som utför vilken typ av kontroll.

Det finns också många lokala, mindre verksamhetsutövare som själva för in de produkter och varor som tillhandahålls för försäljning i Sverige. Dessa faller därmed inom kategorin primärleverantörer och riskerar att undkomma kontroll eftersom endast Kemikalieinspektionen har behörighet att utöva kontrollen. Som lokal kontrollmyndighet har den kommunala tillsynsmyndigheten många gånger bättre förutsättningar att utöva marknads kontroll över dessa mindre lokala aktörer än Kemikalieinspektionen.

Miljöförvaltningen välkomnade därför det tidigare förslag till nya och ändrade bestämmelser enligt promemoria "Tillsyn och kontroll inom miljöbalkens område" (KN2025/00591), som remitterades till miljöförvaltningen under 2025.

Att få möjlighet till ett sådant utökat tillsynsansvar skulle vara av stor betydelse för en effektiv och ändamålsenlig tillsyn även på kommunal nivå.

Anmälan av uppgifter till produktregistret

Miljöförvaltningen instämmer i att tillsynen över de aktörer som ska lämna uppgifter till produktregistret väsentligt skulle förenklas och effektiviseras om Kemikalieinspektionen hade tillsynsansvaret även för de aktörer som inte är

primärleverantörer. Miljöförvaltningen har inga särskilda synpunkter på detta i övrigt.

Behov av mer samverkan

Kemikalieinspektionen menar att det parallella tillsynsansvar som blir följden av ett utvidgat ansvar för Kemikalieinspektionen inte skulle medföra ett behov av mer samverkan. Miljöförvaltningen håller inte med om detta utan anser tvärtom att det skulle innebära ett större krav på samverkan och informationsutbyte mellan ansvariga myndigheter för att undvika dubbelkontroller och för att bidra till en effektiv och ändamålsenlig tillsyn. Miljöförvaltningens argument för detta beskrivs utförligare under avsnitten om konsekvensutredningen nedan.

Konsekvensutredning för kontroll av växtskyddsmedel och betat utsäde (bilaga 2, del A)

Miljöförvaltningen har inget emot att Kemikalieinspektionen får ett utökat tillsynsansvar även för återförsäljarna av växtskyddsmedel och instämmer i de fördelar med detta som myndigheten framför. Däremot anser miljöförvaltningen att Kemikalieinspektionen inte tillräckligt tydligt har beskrivit vilka konsekvenser ett sådant förslag skulle få för kommunerna.

Enligt förordning (EU) 2017/625, här kallad *kontrollförordningen*, ska kontrollmyndigheterna bedriva en regelbunden riskbaserad offentlig kontroll med lämplig frekvens, av de aktörer som omfattas av bestämmelserna i förordningen. Kontrollen ska i möjligaste mån utföras med minsta möjliga administrativa börda och verksamhetsstörning för aktörerna, utan att detta inverkar negativt på kontrollens verkningsfullhet.

Till skillnad mot de aktörer som säljer biocidprodukter och andra kemiska produkter eller varor, finns det alltså ett krav på regelbunden kontroll av alla aktörer som säljer växtskyddsmedel och därmed omfattas av kontrollförordningen.

Redan med nuvarande reglering finns en risk för att de aktörer som både är återförsäljare och primärleverantörer kan få kontroll av både Kemikalieinspektionen och kommunen. Kemikalieinspektionen bedömer att konsekvenserna för tillsynsobjekten framför allt blir positiva om deras förslag genomförs och att risken för dubbla kontroller då kommer att minska betydligt och till och med helt. Det framgår dock inte tillräckligt tydligt vad de grundar denna bedömning på. Miljöförvaltningen ser en fortsatt risk för dubbla kontroller och menar att det krävs en bättre samordning mellan ansvariga myndigheter än idag för att hantera detta.

Enligt kontrollförordningen ska behöriga myndigheter hålla uppdaterade register för att kunna utöva en regelbunden och riskbaserad kontroll av aktuella aktörer. Kemikalieinspektionen menar att en förutsättning för att utöva en mer effektiv tillsyn av aktörer i hela leverantörskedjan, är att ett register uppförs över distributörer. Det behöver ske i samverkan mellan Kemikalieinspektionen och kommunerna och att kommer att innebära ett

behov av fördelning av både ekonomiska och administrativa resurser för Kemikalieinspektionens tillsynsverksamhet samt för kommunerna framför allt i en uppbyggnadsfas.

Miljöförvaltningen anser att en effektiv och ändamålsenlig kontroll av återförsäljare som innebär så liten verksamhetsstörning som möjligt för tillsynsobjekten förutsätter en tydlighet mellan kontrollerande myndigheter genom samordning och informationsutbyte. Huvudansvaret för att informera och om möjligt samordna kontroller och registerföring med respektive kommun bör ligga på Kemikalieinspektionen eftersom de, enligt vad de själva uppger i förslaget, endast undantagsvis kommer att kontrollera återförsäljare.

Även om Kemikalieinspektionen förutsätts ha huvudansvaret kräver en sådan samordning personella och finansiella resurser även från den kommunala tillsynsmyndigheten. Miljöförvaltningen anser att detta inte har belysts tillräckligt i konsekvensutredningen.

Konsekvensutredning för kontroll av kemiska produkter, biocidprodukter och biotekniska organismer (bilaga 2, del B)

Kemikalieinspektionen anger att en effektiv och ändamålsenlig tillsyn i alla led av leverantörskedjan förutsätter att myndigheten får tillgång till information om vilka återförsäljare som finns. Myndigheten kommer därför att tillsammans med kommunerna behöva ta fram ett register för distributörer, men utvecklar inte hur ett sådant register är tänkt att se ut och hållas uppdaterat.

Det finns idag ett stort antal återförsäljare av kemiska produkter, biocidprodukter och biotekniska organismer. Det är allt från större matvarubutiker och byggmarknader till mindre lokala tobaksbutiker, kiosker, frisörer och verkstäder. Det finns idag ingen skyldighet för dessa aktörer att underrätta den kommunala tillsynsmyndigheten om sin verksamhet, varken när de startar, byter innehavare eller upphör. Det innebär att det är mycket svårt att hålla ett uppdaterat register över aktuella aktörer ens på kommunal nivå.

Redan idag har Kemikalieinspektionen och kommunen ett delat tillsynsansvar för marknadskontroll av produkter och varor samt för miljöbalkstillsyn av varor hos återförsäljare. Miljöförvaltningen anser att en samordning av tillsynen och ett utbyte av information om tillsynen är en förutsättning för att undvika dubbelkontroller på samma sätt som för kontrollen av växtskyddsmedel enligt ovan. Om Kemikalieinspektionen ges ett utvidgat tillsynsansvar även för andra produktgrupper och regelverk blir det ännu viktigare med en sådan samordning.

Miljönämnden den 28 maj 2026